

FARGEFORANDRING I STEIN

Vi sakser følgende tankevekkende innlegg fra "The Australian Gemmologist" nr. 10, 1973.

For ca. 7 år siden kjøpte jeg $1\frac{1}{2}$ kg fasettkvalitet gylden sitrin fra Brasil. Det var 1 kg av rimelig priset vare + $\frac{1}{2}$ kg bedre kvalitet til 50% høyere pris. Ved mottagelsen så alt temmelig likedan ut i farge og var særdeles "rene" internt. Da de kom fra pålitelig forretning blandet jeg de 2 kvalitetene sammen og la dem på lager til senere bruk.

For nylig fikk jeg lyst til å fasettere noen av disse og tok pakken fram til undersøkelse. Til min ergrelse fant jeg at mitt lager av gyldne sitriner var blitt til en variert samling av røkkvarts. Jeg bestemte meg for å sortere steinene etter farge og fant:

- a) Jeg stadig hadde $\frac{1}{2}$ kg stein av strågul farge. Men da steinene var ganske store 2-3 cm³ ville de bli ganske lyse i ferdig stand.
- b) Det siste kiloet varierte fra absolutt røkkvarts til en meget blek nøytral farge med svak antydning av lysbrun-gult, denne gruppen fordelte seg som følger:
  - 1) ca. 20% medium røkkvarts
  - 2) ca. 35% lysbrun med et skjær av gult
  - 3) ca. 45% nøytral grå-hvit, noen få var fargeløse.

Jeg går utifra at a) må ha vært den beste kvaliteten skjønt for så vidt som man kan stole på hukommelse når det gjelder farge, så den en del lysere ut. B) må være den billige kvaliteten som nå er ubrukelig som sitrin, men noe kan brukes som røkkvarts.

Moralen i denne historie er naturligvis: hva hadde hendt om man hadde fasettert denne siste gruppen og solgt stein. Bortsett fra bortkastet tid ville en slik forandring i farge antakelig ha medført en lignende forandring i selgers status som smykkeleverandør.

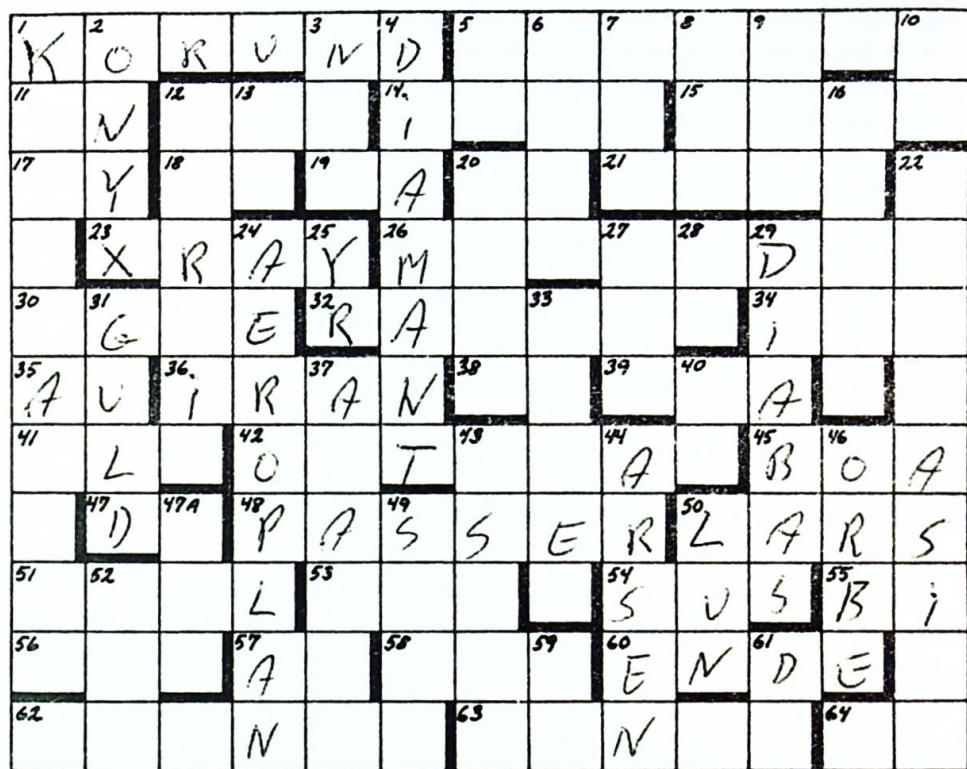
Det er opplagt at disse steiner har vært behandlet, sannsynligvis med varme. Hva behandlingen enn har bestått i var den ikke permanent og dette er meget alvorlig. Som gemmologer er det av største interesse for oss og for de hvis interesser vi ivaretar å kunne beskytte seg mot lignende hendelser.

Har noen en løsning?

I "Gemstone and Mineral Data Book" beskriver John Sinkankas på side 118 en metode som anvendes i Brasil (Serra) til å forandre ametyst til sitrin ved oppvarming til 750-775°C. Han sier ikke om forandringen er permanent. Jeg tror vi vet det ikke er det.

Webster's "Gems" side 169 refererer også til denne varmebehandlingen av brasiliansk ametyst. Likeledes nevner han noen grønne og fiolette behandlet steiner som blekes etter hvert, men nevner ikke gylden sitrin. Derimot gjør han den interessante observasjon at " nesten all gul kvarts som markedsføres i dag er varmebehandlet ametyst".

R. L. Burns. FGAA., N.S.W.

E. A. S.

Loth
LØSRET.

Loth
LØSRET.

1. Bløt stein	27. Gi	1. Hårdhet 9	39. Kvinnenavn
2. Smykkesten	28. Dansk avis	5. Smykkesten	41. Nødsignal
3. Svarord	29. Gabbro bergart	11. På norske fly	42. Sammenkomst
4. Hårdhet 10	31. Stoff	12. Topp	45. Flyselskap
5. Very superior	33. Dyr	14. Hige	47. Spørre
6. Juling	37. Blomst	15. Minke	48. Tegneinstrument
7. Fisk omv.	40. Avis	17. Vokaler	50. Guttenavn
8. Hjul del	43. Kvinnenavn	18. Retning	51. Fin
9. Kvinnenavn	44. Grunnstoff	19. Utrop omv.	53. Doven
10. Få lov	46. Sjokolademerke	20. Vill omv.	54. Kan høres i skogen
12. Smykkesten	47A. Like	21. Løsning	55. Vent
13. Retning	49. Europeisk område	23. Røntgen stråle	56. Litt
16. Slave	50. Varm	26. Omalt gr. stoff	57. Utrop
20. Spinneredskap	52. Rødskap	30. Makeløs	58. Vokaler
22. Carbon	59. Ordce	32. Sykdom	60. Bak
24. Fly	61. Løfte omv.	34. Dansk oksygen	62. På trær
25. Nedbør		35. Smerte	63. Sildre
		36. Stat	64. Drikk omv.
		38. Vekt	